

Godkännande av avsiktsförklaring om beredning av Åbo sysselsättningsområde, AN24

Stadsstyrelsen 21.08.2023 § 208
597/14.07.00/2023

Beredare

Förvaltningschef Hanna-Maria Grandell, tfn 050 473 9910
Näringslivschef Tomas Eklund, tfn 040 488 5675
fornamn.efternamn@pargas.fi

Riksdagen godkände våren 2023 ett lagpaket som gäller en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen. Genom beslutet överförs ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna den 1 januari 2025. Syftet med reformen är en förbättrad matchning mellan utbudet av och efterfrågan på arbetskraft och en snabbare sysselsättning. Målet är att föra de offentliga sysselsättningstjänsterna närmare kunderna som en del av kommunernas uppdrag att stärka livskraften. Reformens centrala innehåll innefattar organiseringsansvaret, servicen, finansieringen, personalen och helheten av informationssystem.

Organiseringsansvaret

Kommuner vars arbetskraft uppgår till minst 20 000 personer kan själva ordna den arbetskraftsservice som omfattas av kommunens organiseringsansvar. Om en kommuns arbetskraft är mindre än 20 000 personer ska kommunen i syfte att ordna servicen bilda ett samarbetsområde (sysselsättningsområde) tillsammans med en eller flera andra kommuner så att arbetskraften uppgår till minst 20 000 personer. Sysselsättningsområdet ska utgöra ett geografiskt sammanhängande och i arbetsmarknads- och pendlingshänseende funktionellt område.

Med geografiskt sammanhängande avses att varje kommun inom ett sysselsättningsområde har en gemensam gräns med minst en annan kommun inom samma sysselsättningsområde. Med ett i arbetsmarknads- och pendlingshänseende funktionellt område avses ett område där arbetsrelaterad pendling mellan kommuner eller till en annan kommun är vanligt. Kravet på funktionalitet i arbetsmarknadshänseende innebär att det i sysselsättningsområdet ska finnas till exempel en centralstad dit pendeltrafiken i huvudsak löper.

Undantag från kriterierna för organiseringsansvaret kan göras bland annat på grund av skärgård eller långa avstånd. De kommuner som bildar ett sysselsättningsområde ska avtala om hur arbetskraftsservicen och de uppgifter som har samband med arbetskraftsservicen ska organiseras baserat på lagstadgat samarbete enligt kommunallagen. Myndigheternas befogenheter utövas då av en ansvarig kommun eller samkommun.

Den kommun eller samkommun som ansvarar för organiseringen ska i fråga om de tjänster och uppgifter som ska organiseras svara för lika tillgång till tjänsterna och uppgifterna, fastställandet av behovet, mängden och kvaliteten i fråga om dem, det sätt som de produceras på, tillsynen över produktionen och utövandet av myndigheternas befogenheter. Den ansvariga kommunen eller samkommunen kan avtala om att uppgifter där myndigheternas befogenheter utövas även sköts av någon annan kommun inom sysselsättningsområdet än den kommun som ansvarar för organiseringen. Myndigheternas befogenheter kan även delegeras till ett annat sysselsättningsområde.

Av planen ska följande framgå:

1. de ekonomiska resurser och personalresurser som reserveras för skötseln av uppgifterna enligt lag och hur resurserna ska riktas,
2. lösningarna för hur servicen enligt lag ska produceras och riktas,
3. antalet verksamhetsställen och var verksamhetsställena är belägna,
4. samarbetspartner och samarbetsformer,
5. främjande av arbetskraftsinvandring, matchning av arbetskraft och arbetstillfällen samt arbetskraftens rörlighet,
6. beredskap för situationer med strukturförändringar.

Servicen

I samband med reformen överförs följande sysselsättnings- och företagservice med tillhörande stödfunktioner till kommunernas organiseringsansvar: arbetsförmedlingsservice; information, rådgivning och vägledning; träning; arbetskraftsutbildning; utbildning inom omställningsskyddet; sakkunnigbedömningar som gäller enskilda kunders serviceprocess; försöksverksamhet enligt lag; arbets sökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån samt stöd, subventioner och ersättningar till arbetsgivare och enskilda kunder.

Finansieringen

De tjänster som överförs till kommunerna utgör ett nytt statsandelsåliggande, för vilket det anvisas en hundraprocentig statsandel. Ökningen av statsandelen för basservice riktas till kommunerna till 47 % på basis av den arbetsföra befolkningen, till 47 % på basis av antalet arbetslösa och till 6 % på basis av kriteriet för främmande språk. Finansieringen ses över årligen. För finansieringen av tjänsterna gäller en övergångsperiod på två år. Kommunerna i sysselsättningsområdet svarar för finansieringen av tjänsterna, även om organiseringsansvaret har överförts på en annan kommun eller samkommun.

I reformen utvidgas kommunernas ansvar för kostnaderna för utkomstskyddets grunddel. Kommunens ansvar för finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa börjar tidigare än för närvarande och ökar stegvis. Kommunens ansvar för finansieringen av arbetslöshetsförmåner ska i fortsättningen utöver arbetsmarknadsstödet också gälla grunddagpenningen samt en andel av den inkomstrelaterade dagpenningen som är lika stor som grunddelen. Kommunens finansieringsansvar bestäms utifrån hur många dagar den arbetssökande får arbetslöshetsförmån. Enligt den sporrande finansieringsmodellen ska aktiveringen av arbetslösa, det vill säga hänvisandet till tjänster, i fortsättningen inte påverka kommunens finansieringsansvar för utkomstskyddet för arbetslösa. Kommunerna kompenseras för finansieringsansvaret för förmånerna i form av statsandelar. Kompensationen beräknas i en tvärsnittssituation.

Personalen

Arbets- och näringsbyråns och närings-, trafik- och miljöcentralens personal övergår som gamla arbetstagare till kommuner eller samkommuner genom överlåtelse av rörelse. Reformen kan påverka kommunernas personal genom ändrade arbetsuppgifter. Personalen är en del av kommunens/stadens personal och budgeten är en del av kommunens/stadens budget. Vid beredningen av reformen ska en proaktiv personalpolitik som tar hänsyn till personalens nuvarande kompetens drivas. Personalen ska involveras i beredningen och genomförandet av reformen och i synnerhet i utvecklingen av nya verksamhetssätt. I Egentliga Finland berörs 300–350 anställda inom arbets- och näringsförvaltningen av reformen.

Helheten av informationssystem

Kommunerna och sysselsättningsområdena kommer att vara skyldiga att använda den helhet av informationssystem som blir kvar inom statens arbets- och näringstjänster. Utvecklings- och förvaltningscentret (UF-centret) ansvarar för att utveckla och förvalta den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice, den nationella serviceplattformen för arbetskraftsservice och den riksomfattande helheten av kundinformationssystem för arbetskraftsservice. Kommuner kan skaffa tillägg som kompletterar helheten av kundinformationssystem och för vilka UF-centret definierar de tekniska kraven och kraven avseende datasäkerhet.

Beredningen i Egentliga Finland

Kommunerna i landskapet inledde en dialog om reformen hösten 2022 och en gemensam beredning i början av 2023. Målet med det scenarioarbete som genomfördes under januari-mars var att fastställa de sysselsättningsområden som ska bildas i landskapet. Som resultat av detta arbete håller två sysselsättningsområden på att bildas i Egentliga Finland. Salo sysselsättningsområde ska bildas av Salo stad, Somero stad, Koskis kommun och S:t Mårtens kommun. Åbo sysselsättningsområde ska bildas av Aura kommun, Kimitoöns kommun, Gustavs kommun, Letala stad, Lundo stad, Loimaa stad, Masku kommun, Virmo kommun, Nådendals stad, Nousis kommun, Oripää kommun, Pemark stad, Pargas stad, Pyhärinta kommun, Pöytyä kommun, Reso stad, Rusko kommun, Sagu kommun, Tövsala kommun, Åbo stad, Nystads stad och Vemo kommun. Befolkningsunderlaget i Åbo sysselsättningsområde är 422 000 personer och arbetskraftsunderlaget 202 000 personer.

Avsiktsförklaringen om beredning av Åbo sysselsättningsområde

Beredningen av Åbo sysselsättningsområde inleddes i maj 2023. Till stöd för beredningen har en avsiktsförklaring tagits fram. Syftet med avsiktsförklaringen är att uttrycka kommunernas ömsesidiga vilja att bilda ett sysselsättningsområde avtalsbaserat genom modellen med en ansvarig kommun. I avsiktsförklaringen fastställs riktlinjer för styrningen av beredningen av sysselsättningsområdet, den operativa beredningen och finansieringen av beredningen samt de principer som ska styra beredningen. Med avtalsbaserat avses att den ansvariga kommunen med organiseringsansvar kan avtala om att uppgifter där myndigheternas befogenheter utövas även sköts av någon annan kommun som är part i avtalet än den kommun som ansvarar för organisationen.

I avsiktsförklaringen är förvaltningsmodellen modellen med en ansvarig kommun och den ansvariga kommunen är Åbo stad. Beredningen av Åbo sysselsättningsområde syftar till att reformera den offentliga sysselsättningsservicen på ett sätt som ökar tillgången på tjänster samt deras tillgänglighet och verkningfullhet.

I avsiktsförklaringen överenskomms också om att det för beredningen av sysselsättningsområdet inrättas en gemensam projektorganisation för de kommuner som är parter i avsiktsförklaringen inom Åbo stad. Kommunerna förbinder sig att avsätta tillräckliga personresurser till beredningsgruppen, sekretariatet och arbetsgrupperna samt att stå för deras kostnader.

Kostnaderna för och finansieringen av beredningen av sysselsättningsområdet samt projektorganisationen realiseras i enlighet med bilaga. Den kommun som ansvarar för organisationen ska enligt 8 § 2 mom. i kommunallagen i fråga om de tjänster och andra åtgärder som ska organiseras svara för lika tillgång till tjänsterna och åtgärderna, fastställandet av behovet, mängden och kvaliteten i

fråga om dem, det sätt som de produceras på, tillsynen över produktionen och utövandet av myndigheternas befogenheter.

Ordnandet av arbets- och näringstjänsterna är ett nytt statsandelsåliggande för kommunerna som finansieras med icke-öronmärkta statsandelar. Statsandelsfinansieringen tillfaller kommunen, inte sysselsättningsområdet. Kommunen ansvarar för finansieringen av arbetslöshetsförmånerna för kommuninvånare. Dessutom finansierar kommunerna kostnaderna för arbets- och näringstjänsterna inom sysselsättningsområdet (t.ex. personalkostnader, lokalkostnader, lönesubventioner, arbetskraftsutbildning).

Tidsplanen för beredning av Åbo sysselsättningsområde

Kommunerna ska upplysa statsrådet om fullföljandet av organiseringsansvaret senast den 31 oktober 2023. Samtidigt ska en plan för hur arbetskraftsservicen kommer att ordnas ges in.

Upplysningen om fullföljandet av organiseringsansvaret och planen för hur arbetskraftsservicen kommer att ordnas behöver beredas i augusti-september med hänsyn till tidsschemana för beslutsfattandet i alla de kommuner som deltar i beredningen.

Avsiktsförklaringen med bilagor finns som bilaga till föredragningslistan.

Bilaga

Avsiktsförklaring

Föredragande

Stadsdirektör Patrik Nygrén, tfn 040 511 4383
fornamn.efternamn@pargas.fi

Beslutsförslag

Pargas stadsstyrelse beslutar godkänna den avsiktsförklaring om att bilda Åbo sysselsättningsområde enligt modellen med en ansvarig kommun som finns som bilaga till föredragningslistan. Staden deltar i finansieringen av kostnaderna för beredningen av sysselsättningsområdet. Vidare framför Pargas stad följande synpunkter inför den fortsatta beredningen:

1. Inom ett så omfattande sysselsättningsområde ska verksamheten organiseras regionalt så att fungerande lokala tjänster kan tillhandahållas i smidigt samarbete med kommunerna. Det är viktigt att man i reformen betonar en smidig integrering av kommunernas egna livskraftstjänster och de arbets- och näringstjänster som överförs. Detta sker på ett effektivt sätt genom att man skapar sådana lokala tjänster ansikte mot ansikte som stöds så effektivt som möjligt av digitaliserade stödtjänster.
2. En överenskommelse om spelreglerna för ansvarsfördelningen och finansieringsmodellen för servicen med tillhörande krishanteringsmodeller för situationer med strukturförändringar borde träffas senast i september-oktober 2023.

Beslut

Under diskussionen föreslog stadsstyrelseledamoten Markku Orell följande:

Jag föreslår att stadsstyrelsen remitterar ärendet så att livskraftsutskottet efter att ha satt sig in i överföringen av ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagservice till kommunen och den avsiktsförklaring som utarbetats om detta ger stadsstyrelsen instyrning om reformen. Orells förslag om remittering understöddes av stadsstyrelseledamöterna Kaj-Johan Karlsson, Jarmo Takatupa och Christer Friis.

Eftersom det gjorts ett understött remissförslag, ska stadsstyrelsen rösta. Ordföranden föreslog följande omröstningssätt: De som understöder fortsatt behandling av ärendet röstar Ja och de som understöder remittering av ärendet röstar Nej. Omröstningen sker elektroniskt.

Vid omröstningen gavs 3 Ja-röster, 6 Nej-röster och en nedlagd röst. Därmed med rösterna 6–3, 1 nedlagd röst, beslutades att ärendet remitteras för beredning och att ett utlåtande inbegärs från livskraftsutskottet. Livskraftsutskottet sammanträder 24.8 och stadsstyrelsen får ärendet för ny behandling 11.9. Omröstningsprotokollet bifogas protokollet.

Näringslivschef Tomas Eklund närvarade som sakkunnig vid sammanträdet under behandlingen av detta ärende. Han avlägsnade sig från sammanträdet innan beslut fattades.

Bilaga

Omröstningsprotokoll

Delgivning

Parterna i avsiktsförklaringen (Aura kommun, Kimitoöns kommun, Gustavs kommun, Letala stad, Lundo stad, Loimaa stad, Masku kommun, Virmo kommun, Nådendals stad, Nousis kommun, Oripää kommun, Pemark stad, Pyhäranta kommun, Pöytyä kommun, Reso stad, Rusko kommun, Sagu kommun, Tövsala kommun, Åbo stad, Nystads stad och Vemo kommun)

Delges efter stadsstyrelsens sammanträde 11.9

Livskraftschefen, näringslivschefen, projektchefen, stadens ledningsgrupp
